

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Jaroslav Kožešník

Referát na XV. sjezdu KSČ

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 21 (1976), No. 6, 301--303

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/138792>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1976

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Z referátů na XV. sjezdu KSC^{*})

Jaroslav Kožešník, předseda ČSAV

Dovolte, abych z tohoto místa upřímně poděkoval straně a vládám a jmenovitě generálnímu tajemníkovi a prezidentovi republiky soudruhu Gustávu Husákovi a předsedovi vlády Československé socialistické republiky soudruhu Lubomíru Štrougalovi za hluboký zájem a všestrannou péči o plánovitý rozvoj naší vědy, která v podmínkách socialistické společnosti nachází všechny možnosti k tomu, aby mohla plnit svůj nezastupitelný úkol -- přispívat novými poznatky k její další výstavbě.

Usnesení XIV. sjezdu i všechny další stranické a vládní dokumenty umožnily Akademii přehodnotit dosavadní způsob práce a hledat i nalézt nové formy i cesty k plnění stále rostoucích a náročnějších úkolů. V návaznosti na prognózy dalšího vývoje pracovala Akademie na koncepci jednotlivých vědních oblastí, na struktuře vědeckovýzkumné základny s cílem, aby lépe odpovídala potřebám a aby se zvýšila efektivnost vědecké práce.

Plán základního výzkumu pro pátou pětiletku byl splněn v intencích stranické a státní politiky ve vědě. Výsledky představují nejenom československý přínos pro šíření poznání, ale ve velké části umožňují zavedení nových výrob a technologií materiálů, odhalují nové zdroje a možnosti.

Na konferencích, které předcházely sjezdu, i v denním tisku jsme se často potkávali s kladným hodnocením spolupráce pracovišť základního výzkumu s podniky, s nimiž jsme uzavřeli dohodu o spolupráci. Máme radost z této změny klimatu, i když nepodléháme sebeuspokojení. Spatřujeme v tom spíše potvrzení správnosti nastoupené cesty.

V období páté pětiletky se prohlubovala spolupráce s akademií a vědeckými institucemi ostatních socialistických zemí, kam byly zaměřeny více než tři čtvrtiny zahraničních styků. Při kontrole plnění plánu páté pětiletky se ukázala řada výsledků, kterých bylo dosaženo jen díky spolupráci s pracovišti ostatních socialistických zemí, především s Akademií věd Sovětského svazu. Dovolte, abych z tohoto místa upřímně poděkoval všem socialistickým vědcům.

Československá akademie věd se nadále úspěšně podílela na mezinárodním programu Interkosmos, na jaderném výzkumu ve Spojeném ústavu v Dubně u Moskvy. V obou jmenovaných institucích poskytuje Sovětský svaz socialistickým zemím možnosti, které by žádná socialistická země nemohla sama vytvořit. S pocitem hluboké vděčnosti mohu sjezdu sdělit, že v tomto roce dostane Československá akademie věd od Akademie

^{*}) Podle Rudého práva ze dne 17. 4. 1976

věd Sovětského svazu zařízení Tokamak, aby se mohla podílet i na termonukleárním výzkumu.

Výrazný pokrok, kterého bylo dosaženo od XIV. sjezdu, otevřel však i pohled na slabá místa, s nimiž se potkává úsilí o urychlení vědeckotechnického pokroku. Vedle obtíží spojených s využíváním dosavadních výsledků nepodařilo se zcela splnit některé další podmínky efektivnosti vědecké práce, jako dosáhnout vyššího stupně komplexnosti v teoretickém přístupu k problémům, těsnější spolupráce všech složek a také vytvořit potřebnou materiální bázi a zabezpečit další rozvoj.

Také zkvalitnění kádrové základny, výchova a výběr pracovníků potřebují nadále plnou pozornost. Velkou péči bude třeba věnovat dobudování pracovišť společenských věd, jejichž úkoly musí ještě těsněji navazovat na potřeby strany, státu a společenské praxe.

Ve vědeckovýzkumné základně bude zapotřebí zvýšit podíl základního výzkumu a urychlit jeho rozvoj, jehož tempo růstu se opožďuje za rostoucími požadavky. I když není sporu o tom, že koncentrace vědy v hlavních městech bude vždy větší, je starost o rovnoměrnější rozmístění pracovišť základního výzkumu na území státu úkol náročný, ale potřebný. Setkává se s plným pochopením a podporou krajských orgánů. Přispěje k lepšímu využití talentů a pomůže vysokým školám i krajům samotným, zejména když se zajistí účelná specializace a dobré řízení.

V návrhu státního plánu základního výzkumu na šestou pětiletku bylo dosaženo vyšší koncentrace kapacit na nejvýznamnější úkoly, návaznosti na plán technického rozvoje a lepšího využití všech forem mezinárodní vědecké spolupráce, s níž se počítá u 90 procent všech hlavních úkolů. Návrh plánu je náročný, ale reálný.

Bezpečnou zárukou úspěšného splnění všech vědeckých úkolů je, že v čele úsilí o další rozvoj stojí leninská strana, která si jasně uvědomuje logiku a smysl vývoje vědy a citlivým přístupem k problémům vytváří ovzduší tvůrčího hledání a prosazování nového, která si váží práce vědecké a technické inteligence a je si vědoma rostoucí úlohy vědy při řešení základních otázek budoucnosti lidstva. Proto dnes všichni čestní pracovníci vědy a výzkumu podporují politiku strany a i v budoucnu udělají vše pro to, aby splnili úkoly, jež vyplnou ze závěrů XV. sjezdu naší strany.

Vědní politika komunistických stran se neustále prohlubuje vlastní tvůrčí činností strany, zevšeobecnováním zkušeností ze socialistické výstavby. Na každém sjezdu strany je proto věnována velká pozornost všem těmto otázkám. Nejnovějším dokladem toho bylo jednání XXV. sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu, kde byl zvláště zdůrazněn význam a poslání teorie. „Dobře víme“, prohlásil Leonid Iljič Brežněv, „že široký proud vědeckotechnického pokroku vyschne, nebude-li trvale živěn základním výzkumem“, a zdůraznil potřebu vypracování a realizace velikých vědeckých programů jako nezbytného nástroje k urychlení hospodářského rozvoje.

Prezident Akademie věd Sovětského svazu Anatolij Petrovič Alexandrov pak ve svém diskusním příspěvku k tomu dodal, že ve vědě je snadné dosáhnout efektních výsledků, plníme-li drobné úkoly dneška. To však neovlivní perspektivy rozvoje země. Ty nelze stavět jen na známých poznacích, ale na nových poznacích základních věd, které otvírají nové cesty a umožňují využívat zcela nových jevů. V tom je třeba vidět poslání a odpovědnost vědy ve společnosti.

Plně se stavíme za tyto myšlenky. Je to veliký úkol i závazek také pro československou vědu. Vyjadřuji přesvědčení, že českoslovenští vědečtí pracovníci v bratrské spolupráci s Velkou akademií Sovětského svazu, s akademiiemi a vědci ostatních socialistických zemí tyto úkoly čestně splní.

Vladimír Hajko, předseda SAV

Vážené súdružky, vážení súdruhovia!

Vstup pokrokového ľudstva do poslednej štvrtiny 20. storočia, v ktorom došlo k takým historickým a pre ďalší vývoj ľudskej spoločnosti rozhodujúcim udalostiam, činom a objavom, je naozaj symbolický. V krátkom časovom období, v druhej polovici minulého a v prvej polovici tohto roku sa uskutečnili, resp. uskutočňujú zjazdy marxisticko-leninských strán väčšiny socialistických krajín. Všetky zjazdy, ktoré sa doteraz konali, a osobitne XXV. zjazd KSSZ, nejstaršej, najväčšej a najskúsenejšej marxisticko-leninskej strany sveta, veľmi presvedčivo dokumentovali neobyčajnú životaschopnosť, plodnosť a nevyčerateľnosť učenia marxizmu-leninizmu pri zabezpečovaní všetkých materiálnych, kultúrnych, osobných i spoločenských potrieb, ktoré sú nevyhnutné pre spokojný, čínorodý život človeka v socialistickej súčasnosti, ako aj pre postupné vytváranie predpokladov pre šťastný život ľudí v komunistickej budúcnosti. Niet pochýb o tom, že aj náš XV. zjazd KSČ významne podporí túto optimistickú prognózu ďalšieho rozvoja socializmu vo svete, túto dôveru v silu marxisticko-leninského učenia. Výsledky, ktoré náš ľud pod vedením KSČ dosiahol pri budovaní svojej socialistickej vlasti v období medzi XIV. a XV. zjazdom KSČ, nás všetkých naplňajú hrdosťou, ale aj úctou a vďačnosťou k tvorcom týchto veľkolepých hodnôt, k nášmu pracujúcemu ľudu, a nado všetko ku KSČ, ktorej vedúca úloha sa pri zabezpečovaní nášho úspešného socialistickeho vývoja tak dôkladne, kvalifikovane a účinne prejavuje.

Súdružky a súdruhovia!

K dynamickému rozvoju našej spoločnosti účinne prispieva uplatňovanie výsledkov vedeckotechnického pokroku vo všetkých oblastiach spoločenskej praxe. Dnes si už všetci dobre uvedomujeme, že rast produktivity práce na základe uplatňovania výsledkov vedy a techniky v praxi, plné rozvinutie vedeckotechnickej revolúcie, je rozhodujúcou podmienkou pre dlhodobý efektívny rozvoj našej ekonomiky, pre zvyšovanie životnej úrovne obyvateľstva. Preto najvyššie stranické orgány sústreďujú pozornosť celej našej spoločnosti na postupné vytvorenie takých podmienok, v ktorých sa bude naše ekonomika rozvíjať na základe masového presadzovania vedeckotechnického pokroku. Pri budovaní a zdokonaľovaní zložitého mechanizmu, prostredníctvom ktorého sa má tento cieľ dosiahnuť, má svoje nezastupiteľné miesto vedeckovýskumná základňa štátu. Rokovania zjazdov bratrských strán a osobitne XXV. zjazdu KSSZ, ako aj rokovania nášho XV. zjazdu KSČ dokazujú, že nijaké iné spoločenské zriadenie nie je schopné doceniť význam vedy pre spoločenský pokrok tak, ako zriadenie socia-